

Nr 106.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa frågor rörande överläroorganisationen.

(2:a avd.)

Kungl. Maj:t har i propositionen nr 135, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikären den för den 26 februari 1954, föreslagit riksdagen att

dels medgiva, att från och med den 1 juli 1954 distriktsöverläroartjänsterna må inrättas såsom Cb-tjänster i likhet med rektorstjänsterna vid de högre kommunala skolorna och med den konstruktion i övrigt som departementschefen förordat;

dels besluta, att från och med den 1 juli 1954 statsbidrag skall utgå till distriktsöverläroarnas avlöande och till ersättning åt föreskriven vikarie för dylik överläro med 78 procent av skoldistriktens kostnader enligt vederbörliga avlöningsbestämmelser;

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen förordat meddela nya föreskrifter rörande den kommunala skolledarorganisationen samt rörande statsbidrag till avlöande av distriktsöverläro och vikarie för sådan ävensom erforderliga övergångsbestämmelser i anledning av den föreslagna revisionen.

Av statsrådsprotokollet inhämtas i huvudsak följande.

Inledning.

Den nuvarande regleringen av överläroorganisationen grundar sig på statsmakternas beslut vid 1946 års riksdag (se Prop. 194, SU 150, Rskr 288).

Enligt de för 1950 års läroretning — undervisningsrådet H. R. Lundblad, ordförande, ledamoten av riksdagens första kammare, lantbrukaren G. V. Sundelin och folkskolinspektören K. L. Söderberg — meddelade direktiven hade denna att upptaga frågan om överläroorganisationen till förnyad prövning, särskilt med hänsyn till att efter kommunindelningsreformen skyldighet att anställa distriktsöverläro föreläge i praktiskt taget alla skoldistrikt.

Med skrivelse den 29 augusti 1952 har utredningen framlagt betänkande angående vissa med överlärarinstitutionen sammanhängande frågor (stencilerat).

Vissa nu gällande bestämmelser rörande överlärarorganisationen.

Enligt folkskolestadgan § 8 a skall *distriktsöverlärare* finnas i alla skoldistrikt med minst tio läraravdelningar. Undantag härifrån är dock medgivet beträffande distrikt av större omfattning, som äger att i stället anställa *kommunal folkskolinspektör*. I dylikt distrikt må jämväl anställas en eller flera överlärare (s. k. *annan överlärare*), vilket däremot icke får ske i distrikt med distriktsöverlärare. I distrikt med mindre än tio läraravdelningar må *skolsekreterare* tillsättas.

Distriktsöverlärare skall tillika vara ordinarie folkskollärare i distriktet. Inspektörsbefattning får däremot icke vara förenad med lärartjänst vid folkskoleväsendet.

Distriktsöverlärare *förordnas* av skolstyrelsen på viss tid.

Distriktsöverlärare skall närmast under skolstyrelsen vara ledare av distriktets folkskoleväsen. *Tjänsteåliggandena* finnes närmare angivna dels i folkskolestadgan, dels i för varje distrikt gällande instruktion, som skall vara fastställd av skolöverstyrelsen.

Föreskrifter angående distriktsöverlärarens *undervisningsskyldighet* återfinnes i § 3 kungörelsen 1946:528 angående arvode m. m. åt folkskolans distriktsöverlärare och skolsekreterare samt statsbidrag till sådant arvode. Enligt denna författning skall skolöverstyrelsen fastställa distriktsöverlärarens undervisningsskyldighet till ett bestämt antal veckotimmar inom de gränser, som framgår av följande tabell:

Antal läraravdelningar i skoldistriktet	Antal veckotimmar undervisningsskyldighet
högst 9	26—28
10—19	18—26
20—29	12—20
30—39	8—16
40—49	6—10
lägst 50	5

Undervisar överläraren i hjälpklass, må överstyrelsen reducera timtalet i samma förhållande, som gäller för övriga hjälpklasslärare, dock till lägst 5 veckotimmar. Härvid må de i uppställningen angivna intervallerna underskridas.

Distriktsöverlärarens *avlöning* regleras i första hand genom den förutnämnda kungörelsen 1946:528. Däri föreskrives, att distriktsöverlärare skall utöver avlöning som lärare uppbära överlärararvode med lägst följande belopp:

Antal läraravdelningar i skoldistriktet	Årligt minimiarvode kronor
högst 14	600
15—19	900
20—24	1 200
25—29	1 500
30—39	1 800
40—49	2 100
50—59	2 400
60—74	2 700
lägst 75	3 000

För fastställandet av arvodets lägsta belopp finnes särskilda bestämmelser. Beloppet i fråga skall i samtliga skoldistrikt omprövas vart tredje år med utgångspunkt från den 1 juli 1946.

Arvodets lägsta belopp bestämmes av skolstyrelsen med hänsyn till medeltalet läraravdelningar i distriktet vid ingången av höstterminen under tre år närmast före den tidpunkt, då omprövningen verkställs. Härvid skall hänsyn ej tagas till brutna tal.

Skoldistriktet är oförhindrat att när som helst tillerkänna distriktsöverlärare ett högre arvode än det för överläraryrket fastställda lägsta beloppet.

Under åren 1951 och 1952 har överläraryrket träffat centrala överenskommelser med svenska landskommunernas förbund och svenska stadsförbundet gående ut på att distriktsöverlärarna skall erhålla dels kommunala tillägg till de statligt fastställda minimiärvodena som kompensation för penningvärdets fall, dels ersättning för uppdrag som sekreterare i skolstyrelse och som överlärare för fortsättningsskolan. Den huvudsakliga innebörden av dessa överenskommelser framgår av följande tabell, utvisande de kommunala ärvodena efter sista höjningen:

Antal läraravdelningar	Årligt minimiarvode	Kommunala överenskommelser om	
		överläraryrket	ärvode till sekr. i skolstyrelse
1—9	—	—	—
10—14	600	1 150	334
15—19	900	1 495	426
20—24	1 200	1 840	518
25—29	1 500	2 300	610
30—39	1 800	2 760	702
40—49	2 100	3 220	794
50—59	2 400	3 680	886
60—74	2 700	4 140	978
lägst 75	3 000	4 600	1 070

Där det åligger skoldistriktet att anställa *vikarie* å distriktsöverläraryrket, skall *vikarie* för den tid han uppehåller befattningen uppbära ärvode med minst tre fjärdedelar av det för befattningen gällande lägsta ärvodet.

För arvode till distriktsöverlärare och vikarie å sådan befattning utgår *statsbidrag* med hälften av det fastställda minimibeloppet.

Distriktsöverlärare äger i stället för ferier årligen åtnjuta *semester* under 45 dagar. Under den ordinarie distriktsöverlärarens semester åligger det skolstyrelsen att anställa vikarie. Beträffande skoldistrikt med mindre än tjugo läraravdelningar gäller dock, att detta skall ske, allenast om och i den mån skolöverstyrelsen därom lämnar föreskrift (folkskolestadgan § 8 b mom. 5).

Vid *tjänstledighet* på grund av sjukdom skall distriktsöverlärare äga uppbära, förutom överlärararvode, oavkortad lön under högst 10 dagar av ett och samma kalenderår. För tid därutöver skall han vidkännas A-avdrag. Har distriktsöverlärare att vidkännas A- eller B-avdrag å sin lön som lärare, skall han jämväl vidkännas avdrag å överlärararvodet med en fjärdedel respektive hälften av det belopp, varmed arvodet lägst skall utgå. Vid C-avdrag å lärarlönen skall avdrag å överlärararvodet ske med hela nämnda belopp. Har skoldistriktet tillerkänt distriktsöverlärare högre arvode än det som lägst skall utgå, äger distriktet bestämma, om och i vad mån vid tjänstledighet avdrag skall ske å det överskjutande beloppet.

Beträffande distriktsöverlärarens *pensionsförmåner* finnes stadgat dels i 1947 års tjänstepensionsreglemente för folkskolan § 11 mom. 3 andra stycket, dels i 1947 års familjepensionsreglemente för folkskolan § 9 mom. 3 andra stycket. Bestämmelserna innebär i korthet att distriktsöverlärarna åtnjuta pensionsrätt enligt 1—3 löneklasser högre än deras slutlöneklass som folkskollärare.

Lärarytredningens förslag.

Sedan lärarytredningen påbörjade sitt arbete, har särskilda sakkunniga tillkallats för utredning rörande enhetsskolans ledning och lokala organisation (1951 års skolstyrelseutredning). Lärarytredningen har därför begränsat sig till frågor, som var av omedelbar betydelse för den pågående tjänsteförteckningsrevisionen, och undvikit att ställa förslag, som skulle föregripa skolstyrelseutredningens arbete, exempelvis spørsmålet om organisationen av det skoladministrativa arbetet eller om ordningen för distriktsöverlärartjänsternas tillsättande.

De sakkunniga föreslår,

- 1) att distriktsöverlärare skall anställas i alla skoldistrikt, där kommunal folkskolinspektör icke finnes, dock med möjlighet för Kungl. Maj:t att för skoldistrikt med mindre än 10 avdelningar medgiva bibehållandet av annan nu befintlig organisation;
- 2) att distriktsöverläraren skall vara ledare jämväl för distriktets fortsättningskola;
- 3) att distriktsöverläraren skall vara skyldig att utan särskild ersättning åtaga sig uppdrag som sekreterare i skolstyrelsen;
- 4) att distriktsöverlärarnas undervisningsskyldighet skall fastställas av skolöverstyrelsen inom de gränser, som framgår av följande tabell:

Antal läraravdelningar i skoldistriktet	Antal veckotimmar undervisningsskyldighet
högst 9	20—26
10—19	14—20
20—29	10—16
30—39	6—12
40—49	5— 8
lägst 50	5

5) att distriktsöverlärarbefattningarna skall inplaceras i det statliga lönesystemet och därvid liksom rektorstjänsterna vid de högre kommunala skolorna konstrueras såsom förordnandetjänster på viss tid (Cb-tjänster);

6) att distriktsöverlärartjänsterna i lönehänseende skall fördelas på sex lönegrupper;

7) att därvid hänsyn skall tagas utom till antalet läraravdelningar jämväl till förekomsten av skolhem i distriktet;

8) att under distriktsöverlärarens semester vikarie skall förordnas oavsett antalet läraravdelningar i distriktet;

9) att statsbidrag till distriktsöverlärarens avlönande skall utgå med 78 procent.

Därjämte ifrågasätter de sakkunniga, huruvida icke såsom villkor för statsbidrag till distriktsöverlärartjänst bör föreskrivas, att erforderligt kommunalt anslag beviljas för skrivbiträdes hjälp på folkskoleexpeditionen.

Departementschefen.

Departementschefen har anfört följande.

Gällande reglering av distriktsöverlärarnas anställnings- och avlösningsförhållanden betecknades vid sin tillkomst såsom ett provisorium. Dess provisoriska karaktär betonades av bland andra vederbörande riksdagsutskott och riksdagen. Att förhållandena icke då gavs en slutgiltig utformning berodde bland annat på att organisationen icke ansågs ha nått erforderlig omfattning och stabilitet. Under de åtta år, som förflutit sedan provisoriet beslöts, har distriktsöverlärarorganisationen dels genomgått en normal utveckling mot större omfattning och fasthet men dels också genom kommunindelingsreformen, som trätt i kraft den 1 januari 1952, fått en automatisk tillväxt av högst betydande mått. Medan före kommunindelingsreformen av rikets dåvarande 2 501 skoldistrikt 15 hade kommunal folkskolinspektör och 669 distriktsöverlärare samt 1 817 saknade kommunal skolledare, gestaltar sig förhållandena numera så, att av nu befintliga 1 034 skoldistrikt 15 har kommunal folkskolinspektör och 961 distriktsöverlärare, medan allenast 58 är utan kommunal skolledare.

Jag anser i likhet med 1950 års lärarutredning och flertalet av de över dess betänkande hörda remissinstanserna, att tiden nu är inne för en revision av reglerna om distriktsöverlärarnas anställnings- och avlösningsförhål-

landen. Revisionen bör åsyfta att ersätta det gällande provisoriet med mera definitiva bestämmelser. Lärarutredningen har i dylikt syfte föreslagit, att distriktsöverlärartjänsterna skall omregleras och hädanefter konstrueras på samma sätt som rektorstjänsterna vid de högre kommunala skolorna, d. v. s. bli ordinarie tjänster med lönegradsbeteckningen Cb, vilkas innehavare förordnas för viss tid. Jag tillstyrker detta förslag och föreslår, att revisionen genomföres från och med den 1 juli 1954.

Frågan om vilka av Cb-lönegraderna, som bör gälla för distriktsöverlärarna, samt frågan om den närmare regleringen av distriktsöverlärarnas avlönings- och pensionsförhållanden efter den av mig föreslagna revisionen anmäles av chefen för civildepartementet i annat sammanhang.¹

I samband med revisionen av distriktsöverlärartjänsternas natur och beskaffenhet bör också upptagas till prövning ett flertal frågor av skilda slag, som berör dessa tjänster. 1950 års lärarutredning har i sitt betänkande vidrört dem och jag har i det föregående redogjort för såväl utredningens förslag som remissinstansernas åsikter i de särskilda frågorna. Beträffande min egen ståndpunkt i dessa frågor får jag anföra följande.

I avvaktan på pågående utredningar om den kommunala skolledarinstitutionen i framtiden och om ökad kommunal samverkan (t. ex. mellan små skoldistrikt, som skulle kunna förena sig om gemensam överlärare), förordar jag att den nuvarande regeln för överlärarorganisationens o m f a t t n i n g tills vidare bibehålles. Huvudregeln bör alltså även i fortsättningen vara, att distriktsöverlärare skall anställas endast om distriktet har minst tio läraravdelningar. Då emellertid i vissa fall goda skäl torde kunna anföras för att överlärare anställas i distrikt med mindre än tio läraravdelningar, torde åt Kungl. Maj:t böra inrymmas befogenhet att efter prövning i varje särskilt fall medgiva av omständigheterna påkallade undantag från den angivna generella regeln.

I skoldistrikt utan kommunal skolledare bör liksom hittills få anställas s k o l s e k r e t e r a r e.

De sakkunnigas förslag att distriktsöverlärare obligatoriskt skall vara ledare även för distriktets f o r t s ä t t n i n g s s k o l a har tillstyrkts eller lämnats utan erinran i alla remissvar utom statskontorets. Statskontoret har funnit förslaget i och för sig motiverat men har från sina utgångspunkter i lönefrågan icke nu velat tillstyrka någon ändring av gällande förhållanden. För egen del tillstyrker jag de sakkunnigas förslag.

De sakkunniga har ansett, att det ur olika synpunkter skulle vara till fördel, om i distriktsöverlärarens åligganden även kunde inordnas uppdraget att vara s e k r e t e r a r e i s k o l s t y r e l s e n. Med hänsyn till att det enligt § 15 lagen om skolstyrelse i vissa kommuner åligger ordföranden att föra eller på sitt ansvar låta föra protokoll, har de sakkunniga — som icke nu velat ifrågasätta någon ändring av nämnda lagrum — inskränkt sig till att föreslå, att skyldighet stadgas för distriktsöverlärare att utan särskild ersättning åtaga sig dylikt sekreteraruppdrag. Förslaget har i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran av remissinstanserna utom statskontoret, som härvidlag intagit samma ståndpunkt som i frågan om distriktsöverlärarens befattning med fortsättningsskolan. För egen del tillstyrker jag i princip de sakkunnigas förslag. Distriktsöverlärarens skyldighet att åtaga sig sekreteraruppdrag i skolstyrelsen torde, såsom skolöverstyrel-

¹ Propositionen nr 125.

sen och svenska landskommunernas förbund framhållit, även böra avse inom skolstyrelsen tillsätta nämnder, därvid det dock bör ankomma på vederbörande skoldistrikt att bedöma, om distriktsöverlärare på grund av för stor arbetsbörd bör befrias från sekreterarskapet i viss eller vissa nämnder. Ävenså torde skolöverstyrelsen böra utrustas med befogenhet att föreskriva, att överlärare skall befrias från sekreterarskapet i viss nämnd, om arbetsbördan eljest skulle bli för stor.

Mellan de sakkunniga och remissinstanserna synes enighet råda därom, att en viss minskning av distriktsöverlärarnas *u n d e r v i s n i n g s s k y l d i g h e t* är påkallad. Jag är emellertid härvidlag icke beredd att gå lika långt som de sakkunniga, vilka velat maximera undervisningsskyldigheten till 20 veckotimmar. Jag kan icke heller tillstyrka skolöverstyrelsens förslag, som innebär att distriktsöverlärare i de största distrikten skall kunna helt befrias från undervisningsskyldighet. Min ståndpunkt i frågan framgår av följande sammanställning.

Antal läraravdelningar i skoldistriktet	Antal veckotimmar undervisningsskyldighet	
	Nu	Departementschefen
högst 9	26—28	22—26
10—19	18—26	16—22
20—29	12—20	10—18
30—39	8—16	6—14
40—49	6—10	5—8
lägst 50	5	5

I avvaktan på de slutliga förslag i lärartillsättningsfrågan, som 1951 års skolstyrelseutredning har att avgiva, anser jag mig icke böra ifrågasätta någon ändring i det nuvarande förfarandet vid *t i l l s ä t t n i n g* av distriktsöverlärartjänster.

De sakkunnigas förslag, att under distriktsöverlärarens semester *v i k a r i e* alltid skall förordnas oavsett antalet läraravdelningar i distriktet, kan jag icke för närvarande biträda. Den nuvarande regeln, att det i skoldistrikt med mindre än tjugu läraravdelningar skall åligga skolstyrelsen att under överlärarens semester förordna vikarie, allenast om och i den mån skolöverstyrelsen därom lämnat föreskrift, torde sålunda böra bibehållas oförändrad. Frågan om ersättningen till vikarie å distriktsöverlärartjänst efter den omreglering av tjänsterna, som jag nu föreslagit, upptages av chefen för civildepartementet till behandling i annat sammanhang.

I statsbidragsfrågan ansluter jag mig till de sakkunniga och föreslår sålunda, att efter omregleringen *s t a t s b i d r a g* skall utgå med 78 procent av skoldistriktets kostnader för distriktsöverlärarens avlönning enligt vederbörliga avlöningsbestämmelser. För sådan vikarie å distriktsöverlärartjänst, som det åligger skoldistrikt att anställa, torde likaledes böra utgå statsbidrag med 78 procent av den ersättning som kan bli fastställd.

De sakkunniga har ifrågasatt, om icke såsom villkor för statsbidrag till distriktsöverlärartjänst borde föreskrivas, att erforderligt kommunalt anslag beviljas för skrivbiträdeshjälp på folkskoleexpeditionen. En föreskrift av sådan innebörd anser jag icke nödvändig.

I likhet med de sakkunniga anser jag mig icke nu böra ifrågasätta någon omreglering av anställnings- och avlöningsförhållandena för kommunala folkskolinspektörer och överlärare i skoldistrikt med sådan inspektör.

Utskottet.

Gällande bestämmelser rörande distriktsöverlärarorganisationen grundar sig på beslut av 1946 års riksdag. Bestämmelserna angavs vid sin tillkomst vara av provisorisk karaktär med hänsyn till att överlärarinstitutionen då ännu icke nått erforderlig stabilitet för en definitiv reglering. Överlärarorganisationen har numera, särskilt efter kommunindelningsreformen, fått en väsentligt större omfattning. 961 skoldistrikt av befintliga 1 034 har sålunda distriktsöverlärare. Departementschefen har i förevarande proposition nr 135 mot bakgrunden härav förklarat sig anse, att tiden nu är inne för en revision av reglerna om distriktsöverlärarnas anställnings- och avlöningsförhållanden. Revisionen bör enligt departementschefen äsyfta att ersätta det gällande provisoriet med mera definitiva bestämmelser. I detta syfte föreslås, att distriktsöverlärarbefattningarna skall från och med den 1 juli 1954 konstrueras såsom ordinarie tjänster med lönegradsbeteckningen Cb; vederbörande tjänstinnehavare, som samtidigt skall vara ordinarie folkskollärare i distriktet, skall alltså förordnas för viss tid.

I anslutning till vad departementschefen sålunda anfört och föreslagit har utskottet ansett sig böra framhålla följande. Distriktsöverlärarorganisationen i den nuvarande folkskolan har visserligen under senare år erhållit en betydligt större omfattning än den hade när 1946 års riksdag prövade frågan om organisationens utformning samt därmed sammanhängande spörsmål om distriktsöverlärarnas anställnings- och avlöningsförhållanden. Samtidigt har emellertid med anledning av 1950 års beslut om enhetsskolan olika problem rörande bland annat de kommunala skolmyndigheterna fått ny aktualitet. Dessa frågor överväges nu av 1951 års skolstyrelseutredning. Hur den lokala fackliga ledningen i enhetsskolan kommer att gestalta sig är sålunda för närvarande icke möjligt att förutse. Klart är emellertid att enhetsskolans genomförande kommer att medföra förändringar med avseende å de kommunala skolledarbefattningarna. Ett genomförande av föreliggande förslag om att distriktsöverlärarbefattningarna skall inrättas som lönegradsplacerade Cb-tjänster synes enligt utskottets mening kunna medföra vissa svårigheter vid en förändring av den kommunala skolledningens organisation i samband med enhetsskolans förverkligande. 1950 års lärarutredning, som berört dessa problem i sitt till grund för ifrågavarande proposition liggande betänkande, har anfört, att de olägenheter som kunde tänkas uppstå likväl knappast vore av den art, att de behövde lägga hinder i vägen för den föreslagna omkonstruk-

tionen av distriktsöverlärarbefattningarna. I vart fall syntes svårigheterna enligt lärarutredningens mening principiellt icke bli större än beträffande rektorerna vid de högre kommunala skolorna, för vilka de icke ansetts utgöra ett hinder för en reglering av löneställningen.

Utskottet vill för sin del framhålla, att en reform av distriktsöverlärarorganisationen i dagens läge endast bör anses gälla skolledarinstitutionen i den nuvarande folkskolan. Utskottet har icke velat motsätta sig, att en dylik reform nu genomföres i enlighet med det av departementschefen framlagda förslaget. Även om detta innebär en mera definitiv reglering än hittills av överläraernas anställnings- och avlöningsförhållanden vill utskottet likväl understryka att reformen som helhet måste betraktas som ett ytterligare provisorium, denna gång i avvaktan på statsmakternas slutliga ställningstagande till frågan om den kommunala skolledarinstitutionen i den blivande enhetsskolan och därmed sammanhängande spörsmål.

Utskottet har således ansett sig böra godtaga att distriktsöverlärartjänsterna från och med den 1 juli 1954 inrättas såsom Cb-tjänster. Utskottet kommer senare att avge utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i annat sammanhang framlagda förslag om vilka Cb-lönegrader som bör tillämpas.

Departementschefen har förordat, att huvudregeln för distriktsöverlärarorganisationens omfattning även i fortsättningen bör vara, att distriktsöverlärare skall anställas endast om distriktet har minst tio läraravdelningar. Dock skall enligt förslaget Kungl. Maj:t äga befogenhet att efter prövning i varje särskilt fall medge av omständigheterna påkallade undantag från den angivna regeln.

Utskottet tillstyrker bifall till vad sålunda föreslagits rörande organisationens omfattning.

Beträffande distriktsöverläraernas arbetsuppgifter har departementschefen föreslagit följande förändringar, nämligen att undervisningsskyldigheten något minskas samt att distriktsöverlärare obligatoriskt skall vara ledare för distriktets fortsättningsskola ävensom att han skall vara skyldig att utan särskild ersättning åtaga sig uppdrag som sekreterare i skolstyrelsen och inom densamma utsedda nämnder.

Utskottet kan ansluta sig till förslaget på dessa tre punkter. Beträffande den sistnämnda får utskottet framhålla, att den förordade förändringen synes komma att medföra, att skoldistriktet av ekonomiska skäl undviker att överlämna sekreterargöromålen åt annan person än överläraren, även om detta av olika skäl måhända skulle vara önskvärt. Det synes emellertid för de allra flesta distriktet vara lämpligast och naturligast att distriktsöverläraren fungerar som sekreterare.

Enligt en av lärarutredningen med utgångspunkt i 1951 års löneläge företagen uppskattning har kostnaderna för distriktsöverlärarorganisationen beräknats falla till 79,5 procent på staten och 20,5 procent på kommu-

nerna. Motsvarande procenttal enligt nuvarande löne- och arvodesnivå torde, enligt vad utskottet inhämtat, uppgå till 80,7 respektive 19,3. Departementschefen har i likhet med lärarutredningen förordat, att från och med den 1 juli 1954 statsbidrag skall utgå till distriktsöverlärares avlöning och till ersättning åt föreskriven vikarie för dylik överlärare med 78 procent av skoldistriktens kostnader enligt vederbörliga avlöningsbestämmelser. Förslaget innebär således generellt en från kommunernas synpunkt oförmånlig omfördelning av anparterna i kostnaderna. Den kostnadsökning, som följer av genomförandet av förevarande organisationsreform, torde vidare, enligt vad utskottet kunnat finna, beträffande de olika skoldistriktet komma att fördela sig så, att de mindre distriktet får en förhållandevis större del av kostnadsökningen än de större och i allmänhet bärkraftigare distriktet; för vissa av de sistnämnda torde reformen till och med komma att medföra en minskad kostnad. Den föreslagna lösningen av statsbidragsfrågan är därför i princip icke tillfredsställande. Då utskottet likväl ansett sig böra godtaga förslaget på denna punkt har det betingats av att förevarande kostnader i förhållande till vederbörliga skoldistriktets samlade utgifter för folkskoleväsendet icke är av större betydelse, att procenttalet 78 nu tillämpas i flera andra sammanhang beträffande statsbidrag till skolväsendet och att i nuvarande läge en ytterligare komplicerad av statsbidragssystemet på folkskoleväsendets område icke är önskvärd samt att, såsom utskottet ovan framhållit, förevarande reform i sin helhet måste betraktas som en övergångsarrangemang i avvaktan på lösningen av frågan om skolledarinstitutionen i enhetsskolan och därmed sammanhängande frågor.

Vad departementschefen i övrigt anfört och föreslagit föranleder icke någon erinran eller något särskilt uttalande från utskottets sida.

Under återropande av vad sålunda anförts hemställer utskottet, att riksdagen må

a) medgiva, att från och med den 1 juli 1954 distriktsöverläraartjänsterna må inrättas såsom Cb-tjänster i likhet med rektorstjänsterna vid de högre kommunala skolorna och med den konstruktion i övrigt som departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 26 februari 1954 förordat;

b) besluta, att från och med den 1 juli 1954 statsbidrag skall utgå till distriktsöverlärares avlöning och till ersättning åt föreskriven vikarie för dylik överlärare med 78 procent av skoldistriktens kostnader enligt vederbörliga avlöningsbestämmelser;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i sagda statsråds-

protokoll förordat meddela nya föreskrifter rörande den kommunala skolläroorganisationen samt rörande statsbidrag till avlönande av distriktsöverlärare och vikarie för sådan ävensom erforderliga övergångsbestämmelser i anledning av den föreslagna revisionen.

Stockholm den 4 maj 1954.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Ohlon, Iwar Anderson, Näsgård, fröken Andersson, herrar Alfred Nilsson, Näsström, Pålsson, Hesselbom, Gustaf Andersson, Einar Persson, Ragnar Persson, Holmqvist och Sunne; samt

från a n d r a kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Malmborg i Skövde, Bergström, Andersson i Malmö, Lindholm, Åkerström, Hoppe, fröken Elmén, herrar Johansson i Mysinge, Onsjö, Gustafsson i Skellefteå, Almgren, Hjalmarson, fröken Vinge och fröken Olsson.